

Jiří Kejř v Ústavu státu a práva ČSAV – právník, který žil středověkem Sto let od narození

Zdena Žáčková*

Abstrakt: Příspěvek shrnuje život a dílo významného českého právního historika Jiřího Kejře se zaměřením na období jeho dvacetiletého působení v Ústavu státu a práva Československé akademie věd. Jeho badatelský zájem se soustředil na český středověk, konkrétně na správní a právní dějiny období husitství, zvláště na dějiny středověkých měst, pražské univerzity, na osobnost Mistra Jana Husa a také na kodikologii. Byl autorem množství analytických studií i několika syntetizujících monografií. Jeho práce byly založeny na důkladném studiu rukopisů. Díla, která napsal v časech nesvobody, nenesou stopy ideologického tlaku panujícího v době jejich vzniku. Stále mají vysokou vědeckou hodnotu, takže další badatelé nemohou jeho práce opominout.

Klíčová slova: Kejř Jiří (1921–2015), právní dějiny, Ústav státu a práva AV ČR, dějiny právní vědy, kodikologie, historiografie

Úvod

Právní historik Jiří Kejř je znám jako badatel v oboru českých středověkých právních dějin. Svými pracemi přispěl k položení základů studia středověkých měst, byl znalcem kanonického práva a středověkých právních rukopisů a specialistou na dějiny husitství i osobnost Mistra Jana Husa. Jedním z jeho závěrů, významným a pozoruhodným i pro laiky, bylo konstatování, že Mistr Jan Hus byl v Kostnici odsouzen v souladu se středověkým kanonickým právem.

28. srpna 2021 uplyne od narození Jiřího Kejře sto let. (Zemřel 27. dubna 2015 v devadesáti třech letech.) Vystudovaný právník, který se během svého života stále více cítil historikem, svůj profesní život zasvětil vědě. Svým oborem se cítil pohlcen do té míry, že své paměti nazval *Žil jsem ve středověku*.¹ O jeho neobyčejné pili svědčí, že byl autorem více než dvou set publikací, ať již monografií, nebo studií a článků v časopisech nebo sbornících vydaných u nás i v zahraničí.² Své příspěvky publikoval zejména na stránkách *Právněhistorických studií*, *Studii o rukopisech*, časopisu *Studia Gratiana*, *Archivního časopisu* nebo *Československého časopisu historického*. Naproti tomu v časopisu *Právník* otiskl jen jednu stať ještě jako mladý autor.³ Právník nepřišel ani s laudatií k jeho jubileím,

* PhDr. Zdena Žáčková, Ph.D., Ústav státu a práva AV ČR, v. v. i. E-mail: zdena.zackova@ilaw.cas.cz, <https://orcid.org/0000-0003-4389-2371>. Příspěvek vznikl s podporou na dlouhodobý koncepční rozvoj výzkumné organizace Ústavu státu a práva AV ČR, v. v. i., RVO: 68378122.

1 KEJŘ, Jiří. *Žil jsem ve středověku*. Praha: Academia, 2012. Vyšlo jako 43. svazek edice *Paměť*. V pamětech autor vylíčil svůj život od dětství až do své současnosti a podal také zajímavé svědectví o svém právněhistorickém bádání a o svém náhledu na právní dějiny a možnost jejich poznání. O tom, že se cítil stále více historikem, viz s. 131.

2 Bibliografie jeho prací je zařazena jako příloha knihy KEJŘ, Jiří. *Jan Hus známý i neznámý. Resumé knihy, která nebude napsána*. Praha: Karolinum, 2009, s. 127–137. Dále také viz URBANOVÁ, Jiřina. Soupis prací Jiřího Kejře. *Studie o rukopisech*. 2001, roč. 34, s. 255–271.

3 KEJŘ, Jiří. O manželském právu husitů. *Právník*. 1953, roč. 92, s. 50–58.

ani s nekrologem, pouze s jednou recenzí jeho knihy.⁴ Tím spíše je nyní vhodné jej v *Právníku* připomenout, neboť jeho vědecké působení bylo po celý život spojeno s pracovišti Československé akademie věd (ČSAV). Prvních dvacet let své vědecké dráhy dokonce strávil v Ústavu státu a práva ČSAV, který po svém vzniku převzal vydávání *Právnicka*. Jiří Kejř tedy stál u počátků právněhistorického výzkumu v této instituci.⁵ Cílem tohoto příspěvku je podat souhrn jeho života a díla, zejména s přihlédnutím k jeho uplatnění v Ústavu státu a práva ČSAV.

1. Mládí a studia – překvapivá volba oboru

Budoucí právní historik Jiří Kejř se narodil 28. srpna 1921 do evangelické rodiny sládků a nájemce pivovaru v Praze-Bubnech. Jeho matka pocházela ze starého selského rodu z Hostomic. Dětství strávil zčásti v Praze a zčásti později na venkově, v pivovaru v obci Obora u Ostroměře, který si jeho otec pronajal. Základní školu vychodil v Chomuticích a roku 1940 maturoval na gymnáziu v Novém Bydžově. V plánovaném studiu na právech pokračovat nemohl, protože nacisté zavřeli české vysoké školy. Aby získal alespoň nějakou praktickou kvalifikaci, v letech 1941 a 1942 absolvoval abiturientský kurz na obchodní akademii v Praze na Vinohradech.⁶

I když patřil k pověstnému ročníku 1921, který byl totálně nasazován na práci v nacistické Říši, podařilo se mu nakonec odchodu do „reichu“ vyhnout. V období let 1940 až 1944 vypomáhal s administrativou v otcově pivovaru a také pracoval jako úředník ve šlechtitelském podniku von Dreger v Chlumci nad Cidlinou. Poslední měsíce okupace však strávil zčásti v nemocnici, kde se zotavoval z vážného zánětu mozkových blan.⁷

Hned po válce bez prodlení nastoupil ke studiu na Právnické fakultě Univerzity Karlovy. O svém odborném zaměření se zde rozhodl velmi brzy a překvapivě si zvolil právní dějiny. Zatímco před nástupem na fakultu o ně nejevil zájem a studium zahajoval s úmyslem věnovat se advokacii, první přednáška profesora Miroslava Boháčka z římského práva pro něj znamenala naprostý zvrat a „*tak hluboký zážitek*“, že svá studia pojal jako soustavnou přípravu na dráhu právního historika.⁸ Z tohoto důvodu také navštěvoval přednášky z pomocných věd historických a historie na filozofické fakultě.

Na právnické fakultě patřil k žákům profesora československých právních dějin Václava Vaněčka, jenž měl na něj zásadní vliv nejen v době studií, ale také později. O Kejřově celoživotním badatelském zaujetí pro období husitství bylo rozhodnuto poté, co mu Vaněček zadal seminární práci týkající se právních aspektů čtyř pražských artikulů. Potřeba konzultací o této problematice ho zavedla za dalším učitelem, který na něj silně působil, jímž byl profesor František M. Bartoš z evangelické bohoslovecké fakulty.⁹

⁴ PŠENÍČKA, Stanislav. Jiří Kejř. Husův proces. Praha, Vyšehrad 2000, 235 s. *Právník*. 2001, roč. 140, č. 11, s. 1175–1176.

⁵ Archivní materiál týkající se Jiřího Kejře není shromážděn v samostatném archivním fondu, nýbrž se nachází ponejvíce ve fondu Ústavu státu a práva AV ČR (ÚSP AV ČR, ÚSP ČSAV) v Masarykově ústavu a Archivu AV ČR (MÚA AV ČR), Archivu (AAV).

⁶ KEJŘ, Jiří. *Žil jsem ve středověku*, s. 13–53.

⁷ *Ibidem*, s. 66–78.

⁸ KEJŘ, Jiří. Ocenění bývalých pracovníků rukopisného oddělení plaketou Františka Palackého. Poděkování Doc. JUDr. Jiřího Kejře, CSc. *Studie o rukopisech*. 1993–94, roč. 30, s. 143.

⁹ KEJŘ, Jiří. *Žil jsem ve středověku*, s. 91–92, 99. Seminární práci později Kejř přepracoval a vydal, viz KEJŘ, Jiří. Čtyři pražské artikuly z konce července 1420. *Jihočeský sborník historický*. 1952, roč. 21, s. 13–18.

Zkrácené poválečné studium ukončil v přelomovém roce 1948, kdy moc ve státě převzala komunistická strana. Byl sice odhodlán věnovat se právní historii, ale na právnické fakultě se uplatnit nemohl vzhledem k tomu, že nepatřil ke spolehlivé komunistické mládeži. Nastoupil tedy k roční praxi v notářské kanceláři, i když šlo o vybočení z plánovaného směřování. Následně až do roku 1952 externě spolupracoval s několika vědeckými institucemi. Nakrátko byl například zaměstnán v báňském archivu při Ústavu pro výzkum rud v Kutné Hoře.

Jeho neuspokojivé finanční poměry v této době vítaně vylepšovaly přivýdělnky ve zcela jiném oboru. Malým zdrojem příjmů pro něj byla příležitostná vystoupení Českého pěveckého sboru, jehož byl členem. I když časem sbor opustil, zájem o kulturu a zvláště o klasickou hudbu jej provázel po celý život.¹⁰

2. Dvacet let v Ústavu státu a práva ČSAV

2.1 U počátků právněhistorického bádání v ČSAV

Existenční stabilitu a potřebné zázemí pro vědeckou práci přinesla v roce 1952 Jiřímu Kejřovi až pracovní nabídka jeho univerzitního učitele Václava Vaněčka. Ten se hned po znovuotevření vysokých škol zasazoval o zřízení ústavu pro dějiny práva v Československu při pražské právnické fakultě. To se mu sice nepodařilo, zato byl úspěšný v jednáních při konstituování ČSAV. Z jeho iniciativy patřil mezi zakladatelská pracoviště nově vznikající ČSAV také Kabinet dějin státu a práva v Československu.¹¹ Ve svém návrhu organizace kabinetu Vaněček počítal i s tehdejšími archivářem Jiřím Kejřem, jako s „jednou z nejúčelnějších sil kabinetu“.¹²

Po všech přípravných jednáních zahájil kabinet pod Vaněčkovým vedením oficiálně činnost od 1. ledna 1953. Jedním z bodů výzkumného programu kabinetu bylo také bádání „o právu v husitském revolučním hnutí“,¹³ což bylo téma Jiřího Kejře. Jeho kolegy v kabinetu byli další Vaněčkovi žáci, které si vchoval ve svém semináři na právnické fakultě. Samostatná existence kabinetu nicméně neměla dlouhého trvání, neboť páté valné shromáždění ČSAV rozhodlo o spojení právních pracovišť existujících v rámci VII. sekce ekonomie a práva ČSAV. V důsledku toho byl Kabinet dějin státu a práva v Československu spolu s dalšími dvěma právními kabinety k 1. únoru 1956 spojen s Ústavem práva ČSAV. Za několik let se potom transformoval v oddělení dějin státu a práva.¹⁴

Svou vědeckou dráhu v kabinetu Jiří Kejř začínal v temném, lze říci ostudném, období českého práva a právní vědy. Namísto svobody bádání bylo nutno, řečeno dobovou rétorikou, hledět na dostatek kritické bojovnosti, bolševické stranickosti a důsledného třídního

¹⁰ KEJŘ, Jiří. *Žil jsem ve středověku*, s. 104–109.

¹¹ VANĚČEK, Václav. K otázce konstituování prvních pracovišť ČSAV. *Archivní zprávy ČSAV*. 1981, roč. 13, s. 5–12. Vznik a fungování kabinetu jsou popsány v článku KEJŘ, Jiří – SPURNÁ, Soňa. Kabinet dějin státu a práva ČSR ČSAV. *Archivní zprávy ČSAV*. 1985, roč. 16, s. 69–79.

¹² MÚA AV ČR, AAV, fond ÚSP ČSAV, karton 5, sig. 01, inv. č. 25, K programu práce a návrhu organizace Kabinetu pro dějiny státu a práva v ČSR při Československé akademii věd, 28. 4. 1952, Václav Vaněček.

¹³ KEJŘ, Jiří – SPURNÁ, Soňa. Kabinet dějin státu a práva ČSR ČSAV. *Archivní zprávy ČSAV*. 1985, roč. 16, s. 72.

¹⁴ Ústav práva ČSAV byl založen 1. února 1955. Blíže viz ŽÁČKOVÁ, Zdena. K vývoji ústavu státu a práva ČSAV v letech 1955–1973 (s dodatkem o období let 1974–2002). *Právník*. 2006, roč. 145, č. 1, s. 87–115.

hodnocení naší minulosti.¹⁵ Výklady práva bylo žádoucí přehodnocovat z marxistických pozic a vzory hledat v sovětské právní vědě.¹⁶

V tomto náročném a nebezpečném období dokázal člen komunistické strany Vaněček své chráněnce účinně zaštitit svou autoritou. Ačkoliv byli téměř všichni členové kabinetu včetně Jiřího Kejře nestraníci,¹⁷ Vaněček je úspěšně provedl politickými prověrkami, díky čemuž se mohli věnovat své práci. Ostatně i ředitel ústavu Viktor Knapp s odstupem uznával, že v kabinetu dějin bylo z celého ústavu nejvíce schopných vědců.¹⁸ Výsledkem jejich úsilí byly seriózní a ideologicky nezátížené práce a od roku 1955 také vydávání nového sborníku *Právněhistorické studie*, který vychází dodnes (od roku 1990 pod hlavičkou Univerzity Karlovy). Jiří Kejř řídil část vyhrazenou pro starší dějiny a až do svých osmdesáti osmi let byl členem redakční rady.¹⁹

V kontrastu k časům těžkým pro celou společnost bylo období padesátých let pro Jiřího Kejře velmi šťastné v osobním životě. Seznámil se totiž s lékařkou Dášou Novákovou, s níž se na podzim roku 1954 oženil. V harmonickém manželství se narodil syn Jiří.²⁰

2.2 V Ústavu státu a práva ČSAV v šedesátých letech a do roku 1973

Odhalení kultu osobnosti na dvacátém sjezdu Komunistické strany Sovětského svazu v roce 1956 sice znamenalo posun v myšlení a politických postojích, ale požadavek uplatňování hlediska marxismu-leninismu ve vědě nadále trval a byl podstatnější než skutečné odborné kvality.²¹ To se potvrdilo i ve sporu, jehož aktérem byl Jiří Kejř v roce 1961. Polemika vznikla poté, co se společně se svým přítelem a kolegou z oddělení dějin státu a práva Vladimírem Procházkou²² kriticky vyjádřili k *Dějinám venkovského lidu*, publikaci nedostatečně vědecké úrovně z pera vlivného marxistického historika Františka Grause. Ten potom oba kritiky svého díla označil v *Československém časopise historickém* za „buržoazní historiky práva“.²³ Kejř sice s odstupem ve svých vzpomínkách uvedl, že se Graus později v emigraci od tohoto svého díla distancoval, avšak historik Martin Nodl naproti

¹⁵ Redakce Právnicka. Stanovisko redakce Právnicka ke kritice s. Lachouta. *Právnick*. 1953, roč. 92, s. 675.

¹⁶ To se nedařilo podle představ komunistických představitelů strany a vlády. Dokládá to například výrok prvního tajemníka ÚV KSČ Antonína Novotného z roku 1953 o zaostávání našich společenských věd, mezi nimi také právní vědy, z hlediska ideologické úrovně. Novotný o zaostávání hovořil ve svém referátu na plenárním zasedání ÚV KSČ 3.–5. 12. 1953. V právnícké obci pak následovala povinná diskuse a hledání východisek. Viz např. REDAKCE. Odstranit zaostávání vědy o státu a právu. *Právnick*. 1954, roč. 93, s. 1–4.

¹⁷ V roce 1962 byl, nepočítaje vedoucího komunistu Vaněčka, ze šesti pracovníků oddělení dějin státu a práva na území ČSSR jen jeden členem komunistické strany, a to Jaroslav Houser. Viz MÚA AV ČR, AAV, fond ÚSP ČSAV, karton 7, sig. 012, inv. č. 61, Informace o zaměření pracovníků a úkolech Ústavu státu a práva ČSAV, 22. 2. 1962, sepsal Vlastimír Kolomazník.

¹⁸ KNAPP, Viktor. *Proměny času*. Praha: Prospektrum, 1998, s. 140. Kabinetem dějin státu a práva v Československu prošli Vladimír Procházka, Vladimír Růžička, Valentin Urfus, Jíří Klabouch, Miloslav Doležal a Jaroslav Houser.

¹⁹ KEJŘ, Jiří. *Žil jsem ve středověku*, s. 120–121.

²⁰ *Ibidem*, s. 127.

²¹ Odkazy na literaturu zabývající se ČSAV a obecněji vědou v době vlády Komunistické strany Československa lze nalézt např. zde: KOSTLÁN, Antonín. KSČ a věda. Hlavní koncepty vědní politiky v Československu 1945–1989. In: KALOUS, J. – KOCIAN, J. (eds). *Český a slovenský komunismus (1921–2011)*. Praha: Ústav pro soudobé dějiny AV ČR, 2012, s. 239–249.

²² Vladimír Procházka (1924–1967) se zaměřoval na dějiny polabských Slovanů a české venkovské právní prostředí mezi středověkem a novověkem.

²³ Útok proti oběma historikům Graus publikoval v roce 1961. Viz HANZAL, Josef. *Cesty české historiografie 1945–1989*. Praha: Karolinum, 1999, s. 100.

tomu poukázal na to, že ve skutečnosti se Graus o *Dějínách venkovského lidu* vyjádřil kriticky velmi stručně jen na okraj a nikdy je opravdu nezavrhl.²⁴

Kromě ideologických požadavků se museli akademičtí pracovníci vyrovnávat rovněž se ztíženou možností pěstovat zahraniční kontakty, které jsou přitom nezbytné. Pracovníci Ústavu státu a práva ČSAV museli hlásit řediteli styky s cizími státními příslušníky, vysvětlovat, jaké kontakty a proč udržují, podávat řediteli a zahraničnímu oddělení úřadu prezidia ČSAV písemné zprávy o zahraničních cestách a také učinit záznam o jakékoli přijaté zahraniční návštěvě. Korespondence se zahraničím se musela předkládat řediteli na vědomí.²⁵ Nicméně díky postupnému politickému uvolňování se v šedesátých letech Jiří Kejř mohl účastnit zahraničních konferencí a přednášet na významných zahraničních univerzitách.²⁶

Na jeho domovském pracovišti se zatím opakovaně diskutovalo o smyslu existence a předmětu studia oddělení dějin státu a práva. Nakonec bylo oddělení k 31. březnu 1964 zrušeno a jeho pracovníci byli přeřazeni pod vedení Zdeňka Mlynáře do sektoru politického řízení společnosti,²⁷ v následujícím roce přejmenovaného na sektor teorie a dějin státu a práva. Protože kvalita práce Jiřího Kejře byla nezpochybnitelná, při reorganizacích se pamatovalo na to, že by mu měly být vytvořeny podmínky k práci.²⁸ Zároveň však nemohl očekávat, že by vzhledem ke svému „kádrovému profilu“, jak se tehdy říkalo, mohl zastávat nějaké funkce.

V roce 1968 bylo oddělení dějin státu a práva na území ČSSR opět obnoveno s tím, že se bude soustřeďovat na výzkum institucionálních dějin. To však byla jen krátká epizoda, po níž následovalo na začátku normalizace v roce 1971 začlenění do oddělení teorie státu a práva se záměrem postupného zastavení dalšího právněhistorického výzkumu.²⁹ Bylo jasné, že pro Jiřího Kejře již na tomto pracovišti nebude místo, i když nepatřil do okruhu pracovníků okolo Zdeňka Mlynáře, kteří ve druhé polovině šedesátých let aktivně vystupovali s reformními myšlenkami, v důsledku čehož museli ústav opustit po srpnové okupaci Československa „spřátelenými armádami“ Varšavské smlouvy v roce 1968. Kejř tedy nakonec dostal pracovní smlouvu jen do konce roku 1972, a tak opustil ústav z „organizačních důvodů“.³⁰ Z těchto peripetií je zřejmé, že právněhistorický výzkum neměl v Ústavu státu a práva ČSAV na různých ustláno a navzdory svým kvalitním výsledkům musel dlouhodobě bojovat o holou existenci. Zázemí pro ni však s příchodem normalizace neuhájil.

Jako jiné vhodné působiště pro excelentního specialistu v oboru právních dějin, jakým byl Jiří Kejř, by se na první pohled nabízela právnická fakulta, zvláště když měl zájem i potřebné předpoklady. Kolega František Hoffmann o něm napsal, že „*byl svými vědeckými*

²⁴ KEJŘ, Jiří. *Žil jsem ve středověku*, s. 114–115; NODL, Martin. *Středověk a memoáry počátku 21. věku*, s. 84–85.

²⁵ MÚA AV ČR, AAV, fond ÚSP ČSAV, karton 12, inv. č. 67, sig. 022, oběžník z 19. 7. 1962.

²⁶ KEJŘ, Jiří. *Žil jsem ve středověku*, s. 137, 144–151.

²⁷ MÚA AV ČR, AAV, fond ÚSP ČSAV, karton 12, sig. 022, inv. č. 68, dopis Viktora Knappa Václavu Vaněčkovi a Zdeňku Mlynářovi z 19. 3. 1964.

²⁸ MÚA AV ČR, AAV, fond ÚSP ČSAV, karton 7, sig. 012, inv. č. 61, Návrh na zaměření a organizaci výzkumu dějin státu a práva v ÚSP ČSAV, 29. 10. 1963, sepsal Zdeněk Mlynář.

²⁹ ŽÁČKOVÁ, Zdena. K vývoji ústavu státu a práva ČSAV v letech 1955–1973 (s dodatkem o období let 1974–2002), s. 104, 107, 111.

³⁰ MÚA AV ČR, AAV, fond ÚSP ČSAV, karton 19, sig. 12, inv. č. 122. Kritická analýza činnosti ÚSP v období od 13. do 14. sjezdu KSČ. Datum neuvedeno, schválena na shromáždění pracovníků ústavu 29. 1. 1972; KEJŘ, Jiří. *Žil jsem ve středověku*, s. 156.

*schopnostmi a zároveň uměním výrazného a přitom dobře srozumitelného ústního projevu přímo předurčen pro univerzitní dráhu“.*³¹ V cestě jí však stály zásadní překážky – jeho rodinný původ, evangelická víra i nesouhlas s poúnorovým režimem, byť jej nedával najevo nijak hlasitě. Až od roku 1970 mu bylo umožněno externě přednášet dějiny práva v Československu na obnovené právnické fakultě brněnské univerzity, nakonec však mohl zůstat jen po krátkou dobu sedmi semestrů.³²

2.3 Hlavní okruhy odborného zájmu

Odborný zájem Jiřího Kejře vykrytalizoval do několika okruhů, které se prolínaly a dohromady umožňovaly zasvěcený a interdisciplinární pohled na právní dějiny českého středověku. Jeho pozornost se soustřeďovala obecně na české právní a správní dějiny středověku, zejména pak na dějiny středověkých měst a městského práva a také na dějiny pražské univerzity se zaměřením na právnickou fakultu. S tím souvisel i zájem o kanonické právo a kodikologii, osobnost Jana Husa a dějiny husitství.

Právě husitskému právu věnoval jednu ze svých prvních prací a publikoval ji roku 1953 v časopisu *Právník*. V drobném článku *O manželském právu husitů* se zabýval podstatou a účelem manželství husitů, manželstvím kněží, souhlasem rodičů při dceřině sňatku, manželstvím mezi kmotry i rozvodem.³³ První Kejřovou samostatnou monografií byl sešit *Rozprav ČSAV s názvem Dvě studie o husitském právnictví*,³⁴ vydaný následujícího roku. V první studii se věnoval husitskému právníkovi M. Janu z Jesenice a jeho obraně Dekretu kutnohorského, na druhé místo zařadil pojednání zabývající se husitskou kritikou teorie soudních důkazů. V *Rozpravách ČSAV* publikoval také studii *Počátky dvorského soudu*,³⁵ která představovala určité tematické vybočení.

Již v padesátých letech Jiří Kejř položil základy také svému studiu dějin středověkých měst, jež byly, jak již bylo naznačeno, dalším z jeho oblíbených témat. V knize *Právní život v husitské Kutné Hoře*³⁶ z roku 1958 předložil kromě dějin Kutné Hory v příslušném období také kapitulu o hospodářství tohoto významného města, o jeho správě a rovněž přidal část o majetkových právech. Knihu obhájil jako kandidátskou disertaci.³⁷ O dějinách středověkých měst pak napsal celou řadu studií nejen v češtině, ale i v němčině a jiných jazycích. Bádání o této problematice završil v devadesátých letech shrnující monografií.³⁸ Tato díla jsou pro zkoumání středověkých měst dodnes zásadním zdrojem.

Kejřovy práce byly založeny na důkladné znalosti středověkých právních rukopisů. Ostatně právě jejich studium a tvorba soupisů kanonických rukopisů představovaly další

³¹ HOFFMANN, František. Jiří Kejř osmdesátiletý. *Studie o rukopisech*. 2001, roč. 34, s. 5–6.

³² ŠMAHEL, František. Jiří Kejř (28. srpna 1921 – 27. dubna 2015). *Český časopis historický*. 2015, roč. 113, č. 3, s. 898; KEJŘ, Jiří. *Žil jsem ve středověku*, s. 152–153.

³³ KEJŘ, Jiří. O manželském právu husitů. *Právník*. 1953, roč. 92, č. 1–2, s. 50–58.

³⁴ KEJŘ, Jiří. Dvě studie o husitském právnictví. *Rozpravy ČSAV*. Řada SV. 1954, roč. 64, sešit 5.

³⁵ KEJŘ, Jiří. *Počátky dvorského soudu*. *Rozpravy ČSAV*. Řada SV. 1956, roč. 66, sešit 4.

³⁶ KEJŘ, Jiří. *Právní život v husitské Kutné Hoře*. Praha: Nakladatelství ČSAV, 1958; 2. vydání. Kutná Hora: Kuttna, 2002.

³⁷ KRAFL, Pavel Otmar. Právní historik Jiří Kejř a jeho výzkumy dějin husitství. *Revue církevního práva*. 2018, roč. 24, č. 73–74, s. 50–51.

³⁸ KEJŘ, Jiří. *Vznik městského zřízení v českých zemích*. Praha: Karolinum, 1998. Do okruhu studia středověkých měst patří také KEJŘ, Jiří. *Počátky města Krnova*. Krnov: Měst. NV, 1968. Knižku napsal z podnětu Viktora Knappa, viz KEJŘ, Jiří. *Žil jsem ve středověku*, 2012, s. 144. Své cizojazyčné studie týkající se měst Kejř shromáždil do sborníku *Aus Böhmens Verfassungsgeschichte. Staat – Städtewesen – Hussitentum*. Praha: Filosofia, 2006.

významný okruh jeho celoživotního zájmu. Výsledkem bylo množství časopiseckých studií.³⁹ Za zvláště významný je třeba považovat soupis deseti rukopisů Graciánova dekretu uchovávaných v Československu. Soupis byl vydán v roce 1962 v italském časopise *Studia Gratiana*.⁴⁰ Vzbudil mezinárodní ohlas a svému autorovi otevřel cestu k navazování dalších kontaktů i k dalším publikacím v tomto časopise.

Průkopnické je také dílo týkající se pražské univerzity v období husitství. Zejména to platí pro využití pramene do té doby spíše opomíjeného pro svou obtížnost, a sice kvestií, tedy zodpovídaných odborných otázek, a univerzitních kvodlibetních disputací, tedy výročních slavnostních učených diskusí. Kejř dohledal rukopisy, pořídil jejich soupis a následně provedl formální a typologický rozbor.⁴¹ Výsledky svého výzkumu analyzoval například ve studii *Stát, církev a společnost v disputacích na pražské universitě v době Husově a husitské*,⁴² kde na základě disputací charakterizoval husitské myšlení o zákoně božím a o spravedlnosti, věnoval se názorům na papežskou moc, odpustky, svěcení kněží, smrtelný hřích či církevní jmění a soudnictví. Dalšími probíranými tématy, která zmapoval v univerzitních spisech, byly stát a panovník, právo vládce na majetek poddaných a trest smrti. Své poznatky později shrnul v monografii *Kvodlibetní disputace na pražské universitě*, která vyšla v roce 1971.⁴³

S tímto bádáním souvisí také publikace *Husitský právník M. Jan z Jesenice*, vydaná v roce 1965 jako sedmý svazek Právněhistorické knihovny Nakladatelství ČSAV.⁴⁴ V monografii se Kejř zabýval úlohou Husova přítele M. Jana z Jesenice v událostech pojících se k Dekretu kutnohorskému a vedle toho i jeho právním zastupováním Jana Husa.

2.4 Drobnokresba a interdisciplinarita

Kejřovy práce vytvořené v padesátých a šedesátých letech se kromě vědecké kvality a dodnes přetrvávajícího významu vyznačují tím, že i když vznikaly v době silného ideologického tlaku, texty nenesou jeho stopy. Jsou psány čtivým, kultivovaným stylem a jsou srozumitelné i laikovi. Rovněž je charakterizuje detailnost, protože Kejř nestál o konstruování koncepcí či teorií. Důvody sám shrnul slovy: „[P]řede vším to souviselo s mojí nedůvěrou v povrchní, elegantní historisování a v přílišnou abstrakci. Proto také mé rozsáhlejší studie a knihy jsou zpravidla souborem analytických pozorování, proto také mé články jsou pokusy o poznání jednotlivostí a dokonce někdy i podružných podrobností. Kdybych směl užít výrazu z výtvarných umění, pak jsem se zabýval drobnokresbou.“⁴⁵

³⁹ Některé studie byly znovu vydány ve sborníku *Výbor rozprav a studií z kodikologie a právních dějin*. Praha: Masarykův ústav a Archiv Akademie věd České republiky, 2012.

⁴⁰ KEJŘ, Jiří. Les manuscrits du Décret de Gratien dans les bibliothèques tchécoslovaques. *Studia Gratiana*. 1962, roč. 8, s. 3–113. Význam publikace vyzdvihl např. HLAVÁČEK, Ivan. Jiří Kejř (28. srpna 1921 – 27. dubna 2015). *Studia mediaevalia Bohemica*. 2015, roč. 7, č. 1, s. 182.

⁴¹ ŠMAHEL, František. Ocenění bývalých pracovníků rukopisného oddělení plakétou Františka Palackého. Projev Prof. PhDr. Františka Šmahela, DrSc. k poctě Františka Hoffmanna a Jiřího Kejře. *Studie o rukopisech*. 1993–1994, roč. 30, s. 139.

⁴² KEJŘ, Jiří. Stát, církev a společnost v disputacích na pražské universitě v době Husově a husitské. *Rozpravy ČSAV. Řada společenských věd*. 1964, roč. 74, sešit 14.

⁴³ KEJŘ, Jiří. *Kvodlibetní disputace na pražské universitě*. Praha: Universita Karlova, 1971.

⁴⁴ KEJŘ, Jiří. *Husitský právník M. Jan z Jesenice*. Praha: Nakladatelství ČSAV, 1965.

⁴⁵ KEJŘ, Jiří. Ocenění bývalých pracovníků rukopisného oddělení plakétou Františka Palackého. Poděkování Doc. JUDr. Jiřího Kejře, CSc., s. 143–144.

Zároveň byla pro jeho práce typická komplexnost pohledu. Byl vzdělán v pomocných vědách historických, zejména v diplomatice a kodikologii. Nespolehal na tištěné edice pramenů, protože byl schopen sám pracovat s originálními rukopisy, nad jejichž studiem v archívech a v pražském Klementinu trávil většinu svého pracovního času. V laudatiu k jeho osmdesátinám si posteskl jeho kolega František Hoffmann: „*Během desetiletí bohužel kolegů podobně vybavených nepřibývalo, takže nyní patří J. Kejř k ojedinělým právním historikům této úrovně, není-li vůbec posledním.*“⁴⁶

Jiří Kejř si velmi dobře uvědomoval, že pro porozumění historickým právním dokumentům je nezbytný vhled do souvisejících disciplín a překonávání někdejší mezioborové izolovanosti. Pochopil, že právník zabývající se historií se nemůže vyhnout pronikání do dalších oborů, i když musí postupovat opatrně, aby se vyhnul diletantismu.⁴⁷ Postavení právních dějin si ujasnil následovně: „*Od svých začátků jsem hleděl na dějiny práva jako na speciální historickou disciplínu, jakou jsou např. hospodářské dějiny či dějiny umění, jako na formu historického bádání. To mne vedlo k přesahům do dějin politických, ke studiu textů a ve svých důsledcích i k původnímu bádání pramennému, opřenému o poznatky kodikologie a diplomatiky. Dospěl jsem k přesvědčení, že interdisciplinarita historických věd je nezbytným předpokladem pro bezpečné porozumění minulým dějům, institucím a strukturám, a tím i pro pochopení setrvalosti dějinného pohybu. To platí snad v největší míře pro relaci historie a právo.*“⁴⁸

3. V Ústředním archivu ČSAV

Protože právněhistorický výzkum již neměl být na začátku normalizace v Ústavu státu a práva ČSAV nadále podporován a Václav Vaněček zrušení specializovaného právněhistorického pracoviště v ústavu kritizoval marně,⁴⁹ dohodl ředitel ústavu Viktor Knapp s Vaněčkem od roku 1973 Kejřův přestup do Komise pro soupis a studium rukopisů v Archivu ČSAV opět pod ochranná křídla Václava Vaněčka, který byl ředitelem archivu. Kejř se tak stal zaměstnancem komise, v níž zasedal již od jejího založení v roce 1956 a byl také jejím sekretářem.⁵⁰

Byla to pro něj šťastná změna. Práce v komisi mu zcela vyhovovala jak z hlediska odborného, protože se mohl věnovat soupisu kanonických rukopisů, tak z pohledu osobního, neboť se ocitl v prestižním kolektivu dalších politicky nežádoucích, avšak vynikajících odborníků, jako byli profesori Miroslav Boháček, František Čáda, Václav Černý a Bohumil Ryba.⁵¹

Z jeho četných prací z tohoto období jmenujme alespoň shrnující dílo *Husité*, jehož zkrácená verze vyšla v šesti jazycích.⁵² Další publikační činnost v českých i zahraničních časopisech vzešla z jeho studijního pobytu v *Corpus Christi College* v Cambridgi v roce

⁴⁶ HOFFMANN, František. *Jiří Kejř osmdesátiletý*, s. 5–6.

⁴⁷ KEJŘ, Jiří. Historie a právo (Poznámky o interdisciplinaritě). In: SOUKUP, Ladislav (ed.). *Pocta prof. JUDr. Karlu Malému, DrSc. k 65. narozeninám*. Praha: Karolinum, 1995, s. 68, 76.

⁴⁸ KEJŘ, Jiří. Ocenění bývalých pracovníků rukopisného oddělení plaketou Františka Palackého. Poděkování Doc. JUDr. Jiřího Kejře, CSc., s. 143.

⁴⁹ VANĚČEK, Václav. K metodickým základům právněhistorické vědy. *Právník*. 1973, roč. 112, č. 5, s. 401–419.

⁵⁰ KEJŘ, Jiří. *Žil jsem ve středověku*, s. 157.

⁵¹ ŠMAHEL, František. *Jiří Kejř (28. srpna 1921 – 27. dubna 2015)*, s. 899.

⁵² KEJŘ, Jiří. *Husité*. Praha: Panorama, 1984; HLAVÁČEK, Ivan. *Jiří Kejř (28. srpna 1921 – 27. dubna 2015)*, s. 184.

1985, kde zpracoval soubor rukopisů pražského univerzitního původu z doby vlády Václava IV. Tyto publikace, stejně jako vystupování na zahraničních symposiích, mu přinesly respekt v odborné obci a četná přátelství se zahraničními kolegy, která zmiňuje ve svých pamětech.

Zaměstnancem Archivu ČSAV zůstal až do svého odchodu do penze v roce 1985. Ani potom však se svým pracovištěm kontakt úplně nepřerušil, dokonce v letech 1993 až 1996 zastával funkci předsedy komise.⁵³ I jako důchodce pokračoval ve vědecké práci a plně se věnoval svým tématům.

4. Po listopadu roku 1989 – završení celoživotní vědecké práce

Až na krátkou epizodu na začátku sedmdesátých let nemohl Jiří Kejř působit na univerzitě a ke své lítosti přišel o možnost vychovávat svoje následovníky. Teprve po pádu komunistického režimu začal jako sedmdesátník vyučovat církevní právo na Palackého univerzitě v Olomouci. Již po roce však zde musel kvůli úrazu skončit. Habilitoval se v roce 1993 na Filozofické fakultě Univerzity Karlovy, díky čemuž mohl šest let působit na Husitské teologické fakultě Univerzity Karlovy, kde vedl doktorandský seminář.⁵⁴ O profesuru vzhledem k věku již neusiloval.

Školit studenty mu sice povětšinou dáno nebylo, sumarizovat svoje vědecké výsledky publikačně však ano. I když mu byly bližší detailní studie a nerad se pouštěl do zobecnění, ve vyšším věku přesto nakonec přikročil ke psaní syntetizujících monografií a sestavování souborů svých zásadních studií. Tak v roce 1995 vyšly *Dějiny pražské právnické univerzity*,⁵⁵ kde pojednal o dostupných pramenech, o vzniku právnické univerzity, o její organizaci, správě a soudnictví, vědecké a pedagogické činnosti, slavnostních ceremoniích, osobnostech právníků a studentstvu a konečně o období po Dekretu kutnohorském.

Téhož roku získal prestižní Humboldtovu badatelskou cenu, díky níž mohl absolvovat dlouhodobé studijní pobyty na německých univerzitách, mimo jiné v německé Kostnici, kam byl zvyklý studijně zajíždět po desetiletí. Svě poznatky využil v řadě svých knih a studií, například v syntetické publikaci *Vznik městského zřízení v českých zemích* z roku 1998,⁵⁶ v níž se věnoval městům v listinách přemyslovské doby, vymezil terminologii, zabýval se zakládacími akty měst, městským právem, hospodářstvím, správou, soudy, žebavými mnišskými řády a jejich vlivem na města a charakteristikou a rozvrstvením měšťanstva. Za toto „mistrné dílo“, budeme-li citovat historika Františka Šmahela, mu byl v roce 1999 udělen na půdě Historického ústavu Akademie věd ČR titul doktora věd. Dočkal se jej ve svých sedmdesáti osmi letech.⁵⁷

Zásadní význam pro právní historii mělo jeho zkoumání Husova procesu. Prováděl je v rámci své činnosti v Komisi pro studium problematiky spojené s osobností, životem a dílem M. Jana Husa při České biskupské konferenci. Komisi zřídil v roce 1993 kardinál

⁵³ HLAVÁČEK, Ivan. *Jiří Kejř (28. srpna 1921 – 27. dubna 2015)*, s. 180.

⁵⁴ KEJŘ, Jiří. *Žil jsem ve středověku*, s. 186–187.

⁵⁵ KEJŘ, Jiří. *Dějiny pražské právnické univerzity*. Praha: Karolinum, 1995.

⁵⁶ KEJŘ, Jiří. *Vznik městského zřízení v českých zemích*. Praha: Karolinum, 1998. O Humboldtově badatelské ceně viz např. ŠMAHEL, František. *Jiří Kejř (28. srpna 1921 – 27. dubna 2015)*, s. 899.

⁵⁷ Knihu v roce 2010 vydalo v německém překladu nakladatelství Böhlau. Viz ŠMAHEL, František. *Jiří Kejř (28. srpna 1921 – 27. dubna 2015)*, s. 899.

Miloslav Vlček.⁵⁸ Výsledkem Kejřova bádání byly publikace *Husovo odvolání od soudu papežova k soudu Kristovu*⁵⁹ a *Husův proces*.⁶⁰ Jeho přístup byl jedinečný v tom, že se jako první zabýval Husovým procesem z pohledu středověkého kanonického práva. Akta procesu se sice nedochovala, přesto se z dostupných nepřímých pramenů Kejřovi podařilo prozkoumat Husův proces před soudem arcibiskupa pražského, před papežským soudem a také na konciliu v Kostnici. Ve výkladu poukázal na Husovy chyby a mylné předpoklady.⁶¹ Shrnul, že „*Hus se dostal před soud kurie sám svým odvoláním proti rozhodnutí arcibiskupa Zbyňka o odevzdání a spálení knih, do beznadějného postavení se přivedl porušením jakýchkoli procesních pravidel odvoláním ke Kristu a dovršil svou tragédií nepochopením, že do Kostnice jde na soud a ne ke scholastické disputaci.*“⁶² Dospěl k závěru, že zatímco řízení před arcibiskupem pražským i u soudu kurie bylo v řadě rozhodnutí zmatečné,⁶³ v procesu před kostnickým koncilem nebyla porušena procesní pravidla, i když na druhou stranu připouštěl, že soudci byli již předem rozhodnuti o rozsudku, a dokonce odsoudili některé názory, které Hus ani nekázal.⁶⁴ Jako ocenění husovských publikací i práce v komisi byl v roce 1999 Jiřímu Kejřovi jako prvnímu protestantovi v dějinách udělen papežem Janem Pavlem II. Komturský kříž Rytířského řádu sv. Silvestra papeže u příležitosti husovské konference ve Vatikánu.

K osobnosti Jana Husa se Kejř pak ještě vrátil v knížce *Jan Hus známý i neznámý* z roku 2009. Její podtitul *Resumé knihy, která nebude napsána* má vystihovat fakt, že autor kvůli vysokému věku již nestihne napsat obsáhlou a podrobně dokumentovanou monografii o Husovi, a proto se rozhodl předložit shrnutí svých poznatků v koncentrované podobě útlé knížky bez poznámkového aparátu. Ta zahrnovala i autorovu bibliografii. Druhé, upravené vydání z roku 2015 obsahovalo jen jeho bibliografii vztahující se k Husovi a jeho spisům.⁶⁵

Shrnutí a nového vydání se dočkaly v polistopadové době také Kejřovy práce kodikologické. V roce 2003 byla vydána jeho publikace o zповědní literatuře *Středověké kanonické právo v rukopisech České republiky*,⁶⁶ v roce 2013 u příležitosti autorových osmdesátin vyšel *Výbor rozprav a studií z kodikologie a právních dějin*.⁶⁷ Znovuotisknutí se zde dočkaly některé analýzy univerzitních disputací z husitského období, zařazeny byly jeho příspěvky věnované dějinám pražské právnické univerzity či kodikologické rozbory rukopisů vztahujících se ke kanonickému právu.

⁵⁸ ŠMAHEL, František. *Jiří Kejř (28. srpna 1921 – 27. dubna 2015)*, s. 899.

⁵⁹ KEJŘ, Jiří. *Husovo odvolání od soudu papežova k soudu Kristovu*. Ústí nad Labem: Albis international, 1999.

⁶⁰ KEJŘ, Jiří. *Husův proces*. Praha: Vyšehrad, 2000. Kejřovu argumentaci a přínos spisů analyzuje např. NODL, Martin. Jan Hus v novém světle. *Literární noviny*. 7. 6. 2000, č. 24, s. 172–173.

⁶¹ KRAFL, Pavel Otmar. *Právní historik Jiří Kejř a jeho výzkumy dějin husitství*, s. 49–50.

⁶² KEJŘ, Jiří. *Husův proces*, s. 211.

⁶³ *Ibidem*, s. 205.

⁶⁴ ŠMAHEL, František. *Jiří Kejř (28. srpna 1921 – 27. dubna 2015)*, s. 900.

⁶⁵ KEJŘ, Jiří. *Jan Hus známý i neznámý. Resumé knihy, která nebude napsána*. Praha: Karolinum, 2009; 2. upravené vydání. Praha: Karolinum, 2015.

⁶⁶ KEJŘ, Jiří. *Středověké kanonické právo v rukopisech České republiky. Díl I. Summae confessorum a jiná díla pro foro interno v rukopisech českých a moravských knihoven = Ius canonicum mediae aevi in codicibus manu scriptis in Republica Bohemia asservatum. Vol. I. Summae confessorum et alii tractatus pro foro interno qui in codicibus manu scriptis in bibliothecis Bohemiae et Moraviae asservantur*. Praha: Archiv Akademie věd České republiky, Komise pro studium a soupis rukopisů, 2003. *Studie o rukopisech*. Monographia, sv. 8.

⁶⁷ KEJŘ, Jiří. *Výbor rozprav a studií z kodikologie a právních dějin*. Edičně připravil Stanislav Petr. Praha: Masarykův ústav a Archiv Akademie věd České republiky, 2012.

Svůj život mu bylo přáno zrekapitulovat i ve formě osobních vzpomínek. Ve čtivé knížce paměti s názvem *Žil jsem ve středověku* vzpomínal na svoje dětství, mládí i naplňující vědeckou práci. Je to příjemné čtení bez dramatických zvrátů, jak sám napsal „jde jen o skutečný příběh klidného historika a právníka, který se cele věnoval středověkým dějinám“.⁶⁸ Vzpomínání plyne v laskavém duchu. Autor zjevně chtěl vzpomínat hlavně na to dobré, což odpovídá tomu, jak byl vnímán svými kolegy – jako noblesní člověk s vybraným chováním.⁶⁹

Několikrát bylo v tomto textu zmíněno, že se Kejřovi dostalo mezinárodního uznání. Jeho projevem byla mimo jiné jeho členství v mezinárodních organizacích. Můžeme z nich jmenovat korespondující členství v *Arbeitskreis für südwestdeutsche Stadtgeschichtsforschung* (Tübingen) od roku 1971, od roku 1980 byl korespondujícím členem *Österreichischer Arbeitskreis für Stadtgeschichtsforschung* (Linz), od roku 1982 čestným členem *Commission Internationale pour l'Histoire des Villes* (Brusel), v roce 1985 byl jmenován *Fellow Commoner* v *Corpus Christi College* v Cambridgi, v roce 1992 doživotním členem *Iuris Canonici Medii Aevi Consociatio* (*Society for Medieval Canon Law*) v Curychu či v roce 1987 členem *Collegia Carolina* v Mnichově. V letech 1968 až 1992 spolupracoval s *Centre de Recherche et de Documentation des Institutions hrétiennes* ve Štrasburku.

Kromě ocenění a poct, o kterých již byla řeč, je třeba zmínit také zvolení členem Učené společnosti ČR v roce 1998 či ocenění na půdě Akademie věd ČR zlatou plakétou Františka Palackého za zásluhy ve společenských vědách z roku 1993. O deset let později Jiří Kejř převzal na návrh Vědecké rady Archivu AV ČR z rukou předsedkyně AV ČR Heleny Illnerové čestnou medaili Akademie věd ČR *De scientia et humanitate optime meritis*.⁷⁰

Závěr

Právní historik Jiří Kejř se celý život s upřímným zaujetím věnoval oboru, který si zvolil hned po zahájení studia na pražské právnické fakultě. Mimo jiné i pod vlivem svého vyučujícího profesora Václava Vaněčka se rozhodl pro české středověké dějiny. Jeho odborný zájem se zaměřil na několik hlavních témat, jimiž byly dějiny středověkých měst, dějiny pražské právnické fakulty, husitství a osobnost Jana Husa a s tím související kanonické právo a kodikologie.

Protože právní dějiny považoval za jednu z historických disciplín,⁷¹ během své přípravy na dráhu právního historika se vzdělával i v pomocných vědách historických, což mu umožnilo zasvěcený a interdisciplinární pohled na právní dějiny českého středověku. Byl přesvědčen, že jen kombinace přístupů různých oborů umožňuje porozumět historickým

⁶⁸ KEJŘ, Jiří. *Žil jsem ve středověku*, s. 251.

⁶⁹ ŠMAHEL, František. *Ocenění bývalých pracovníků rukopisného oddělení plakétou Františka Palackého. Projev Prof. PhDr. Františka Šmahela, DrSc. k poctě Františka Hoffmanna a Jiřího Kejře*, s. 138. Osobní vzpomínka na Jiřího Kejře připojil na závěr nekrologu také právní historik Ladislav Vojáček, viz VOJÁČEK, Ladislav. *Smutné ohlédnutí za rokem 2015. Bulletin Evropské společnosti pro právní dějiny*, z. s. 1. července 2016, roč. 2, č. 2, s. 27–39. Dostupné z: <http://www.historyoflaw.eu/czech/Bulletin_Evropske_spolecnosti_2-2016.pdf>.

⁷⁰ LINDOVSKÝ, Ivo. Čestné medaile *De scientia et humanitate optime meritis*. *Akademický bulletin*. 2004, č. 2, s. 21.

⁷¹ Náзор vyjádřil nejen ve výše již citovaném proslovu (KEJŘ, Jiří. *Ocenění bývalých pracovníků rukopisného oddělení plakétou Františka Palackého. Poděkování Doc. JUDr. Jiřího Kejře, CSc.*, s. 143), ale rovněž ve studii KEJŘ, Jiří. *Historie a právo (Poznámky o interdisciplinaritě)*, s. 82: „Nejsem jistě první, a jistě ne sám, kdo dospívá k přesvědčení, že právní historie je speciální historickou disciplínou, podobně jako hospodářské dějiny nebo dějiny umění.“

právním dokumentům. Zároveň pro něj bylo charakteristické tíhnutí k analytickým studiím, neboli, jak sám řekl, ke drobnokresbě, neboť byl skeptický vůči zobecňování a konstruování koncepcí a teorií. Přesto ve vyšším věku nakonec přikročil k završování svého bádání o jednotlivých tématech syntetizujícími monografiemi nebo alespoň sestavováním ucelených souborů studií, aby své poznatky shrnul.

Jeho profesionální dráha byla po celý život spjata s Československou akademií věd. Patřil k pracovníkům, kteří stáli u počátků právněhistorického výzkumu na půdě akademie. Nejprve to bylo v Kabinetu dějin státu a práva v Československu, brzy potom v Ústavu státu a práva ČSAV. Po celou dobu svého působení v ústavu patřil k nejproduktivnějším pracovníkům. Po zrušení pracoviště právní historie na začátku normalizace přešel do Komise pro soupis a studium rukopisů při Ústředním archivu ČSAV. Po odchodu do penze se nadále věnoval vědecké práci.

Prožil dlouhý a spokojený život, neboť měl to štěstí, že se mohl věnovat práci, kterou měl rád a která ho naplňovala. Jediné, čeho litoval, bylo to, že mu předlistopadový režim neumožnil vychovávat svoje studenty a následovníky, což je pro obor právní historie nepochybně nenahraditelná ztráta. Zůstalo po něm však dílo evropského významu, na které budou další generace právních historiků moci navazovat.

Jiří Kejř at the Institute of State and Law of the Czechoslovak Academy of Sciences – a Lawyer, whose Passion was the Middle Ages. One Hundred Years since his Birth

Zdena Žáčková (<https://orcid.org/0000-0003-4389-2371>)

Abstract: The paper summarizes the life and work of the important Czech legal historian Jiří Kejř, focusing on the period of his twenty-year tenure at the Institute of State and Law of the Czechoslovak Academy of Sciences. His research interests focused on the Czech Middle Ages, specifically on the administrative and legal history of the Hussite period, especially the history of medieval cities, the University of Prague, the personality of Master Jan Hus and codicology. Moreover, Jiří Kejř authored a number of analytical studies and several synthesizing monographs. His works were based on a thorough study of manuscripts. His works from periods of oppression of freedom bear no trace of the ideological pressure prevailing at the time of their creation. They still have a high scientific value, so other researchers cannot neglect his work.

Key words: Kejř Jiří (1921–2015), legal history, Institute of State and Law of the Czech Academy of Sciences, history of legal science, codicology, historiography